

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2022.8.3>

ŻYCIOWA I NAUKOWA DROGA UKRAIŃSKIEGO DEFEKTOLOGA RUDOLFA KRAJEWSKIEGO¹

Oleksandr Kozynets

*kandydat nauk pedagogicznych, profesor nadzwyczajny,
wykładowca katedry logopedii,
profesor nadzwyczajny Katedry Logopedii i Psychologii Mowy
Narodowy Uniwersytet Pedagogiczny im. Mychajła Drahomanowa (Kijów, Ukraina)
ORCID ID: 0000-0002-6325-4783
o.v.kozynets@npu.edu.ua*

Adnotacja. Artykuł naukowy jest poświęcony życiowej i twórczej drodze wybitnego defektologa radzieckiego periodu Rudolfowi Krajewskiemu (1897–1980). Jego imię jest znane wśród naukowców jako felczera ta pedagoga, teoretyka i praktyka psychiatrii, naukowcy-defektologa z problemów i terapii mowy (problemu jąkania). Ten artykuł zawiera retrospektywną analizę jak R. Krajewski zostaje naukowcem. Oraz artykuł określa główne kierunki naukowo-organizacyjnej działalności ta jego życia obywatelskiego. Autor artykułu opisuje period wciąż jakiego R. Krajewski pracował na wydziale pedagogicznego instytutu imienia O. M. Gorkiego. Także została po raz pierwszy nadrukowana informacja o życiu i twórczości naukowcy, która wcześniej była nie znana, i nazwano najważniejsze publikacje naukowe R. Krajewskiego, właśnie książki: «Zaburzenia mowy i ich usunięcie», «Mowa gestów głuchych».

Słowa kluczowe: Rudolf Krajewski, wydział defektologiczny, szkoła dla niesłyszących, Szpital Psychiatryczny imienia I.P. Pawłowa, szkoły specjalne, logopedia, defectologia.

THE LIFE AND SCIENTIFIC WAY UKRAINIAN DEFECTOLOGISTS OF RUDOLF KRAJEWSKI

Oleksandr Kozynets

*Candidate of Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor,
Lecturer at the Department of Speech Therapy,
Associate Professor at the Department of Speech Therapy and Psychology of Speech
National Pedagogical Drahomanov University (Kyiv, Ukraine)
ORCID ID: 0000-0002-6325-4783
o.v.kozynets@npu.edu.ua*

Abstract. Study describes life and creative path of the famous Ukrainian defectologist of Soviet period Rudolf Genrikhovich Krajewski (1897-1980), whose name is known to the scientific community in several images: as doctor's assistant, theoretician and practitioner of psychiatry, educationist, scientist-defectologist in fields of Surdo-pedagogics and Speech therapy. Retrospective analysis of the prerequisites of becoming R.G. Krajewski as a scientist is done, the main directions of scientific-organizational activity and social life of the teacher are outlined. Study also talks about a historical time period when R.G. Krajewski worked at Defectology Department of the M. Gorky Kiev State Pedagogical University. Main points of his biography and scientific works are represented and published for the first time. The article talks about the most important scientific works, including the manuals «Sign Language of the Deaf» and «Speech disturbances and their elimination».

Key words: Rudolf Genrikhovich Krajewski, KDPI named M. Gorky, Defectology Department, School for the Deaf, Psychiatric Hospital named Ivan Pavlov, special schools, evacuation hospital, Surdo-pedagogics, speech therapy, defectology.

ЖИТТЄВИЙ ТА НАУКОВИЙ ШЛЯХ УКРАЇНСЬКОГО ДЕФЕКТОЛОГА РУДОЛЬФА КРАЄВСЬКОГО

Олександр Козинець

*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри логopedії та логопсихології
факультету спеціальної та інклюзивної освіти
Національного педагогічного університету імені Драгоманова (Київ, Україна)
ORCID ID: 0000-0002-6325-4783
o.v.kozynets@npu.edu.ua*

¹ Autor artykułu wyraża wdzięczność za pomoc w tłumaczeniu tekstu na język polski wnuku R.G. Krajewskiego panu Michałowi Kowaliowu oraz Tatianie Mihajłowej, tłumaczce z języka polskiego.

Анотація. Статтю присвячено життєвому й творчому шляху вченого-дефектолога Рудольфа Генріховичу Краєвському (1897–1980). Його ім'я науковій спільноті відоме як медика-фельдшера, педагога, теоретика і практика психіатрії, науковця з проблем сурдопедагогіки та логопедії. Стаття містить ретроспективний аналіз передумов становлення Рудольфа Краєвського як науковця, в ній окреслені основні напрямки науково-організаційної діяльності та громадського життя педагога, здійснюється опис історичного періоду, протягом якого вчений працював на дефектологічному факультеті Київського державного педагогічного інституту імені О.М. Горького, оприлюднюються раніше невідомі сторінки з біографії та творчості автора, згадуються найбільш відомі наукові праці Рудольфа Генріховича – посібники «Мова жестів глухих» та «Порушення мови і їх усунення».

Ключові слова: Рудольф Краєвський, КДПІ імені О.М. Горького, дефектологічний факультет, школа для глухих, психіатрична лікарня імені І.П. Павлова, спеціальні школи, евакуаційний шпиталь, сурдопедагогіка, логопедія, дефектологія.

Wprowadzenie. Integralne naukowo uzasadnione podejście do badania teorii ta praktyki współczesnej logopedii na Ukrainie nie jest możliwe bez wyjaśnienia spadku naukowców przeszłości. Reformowanie narodowego systemu edukacji na zasadach demokratycznych, odnowienie jego treści ta struktury są odznaczeni powstaniem pilnego interesu wobec historii ojczystej opinii w dziedzinie defektologii. W Instytucie pedagogiki korygującej ta psychologii Narodowego uniwersytetu pedagogicznego imienia M.P. Dragomanowa w ciągu ostatnich dwadzieścia lat są aktywne badane pytania wkładu do rozwoju nauki defektologicznej naukowców ukraińskich, życie których prosto albo pośrednio było związane z naszym Instytutem. W plejadzie tych fachowców czołowe miejsce posiada wybitny ukraiński naukowiec w dziedzinie sурдопедагогіки i logopedii, doktor nauk pedagogicznych Rudolf Krajewski (1897–1980), który był u źródła organizacji ta realizacji szkolenia logopedów w Ukrainie (Дефектологічний словник, 2011: 284).

Materialy i metody badawcze. Analiza teoretyczna, synteza, klasyfikacja i uogólnienie informacji i faktów ze źródeł naukowych, metodycznych i archiwalnych, które przyczyniły się do badania twórczości Rudolpha Kraevsky'ego; poszukiwawczo-bibliograficzne: badanie zasobów archiwalnych, opisów, katalogów bibliotecznych i publikacji, za pomocą których badano działalność naukową i edukacyjną naukowca; metody biograficzne, chronologiczne, porównawcze i porównawcze, które umożliwiły ujęcie działalności Rudolfa Krajewskiego w dynamice i sekwencji czasowej; metoda aktualizacji doświadczeń historycznych umożliwiła określenie wartości osobowości naukowca i jego walorów dla teorii i praktyki współczesnej ukraińskiej pedagogiki resocjalizacyjnej.

Cel i zadania odzwierciedlają temat publikacji: życie i ścieżka twórcza Rudolfa Kraevsky'ego, naukowca w dziedzinie logopedii i pedagogiki osób niesłyszących, podkreślają nieznanne wcześniej strony z biografii i twórczości autora, wymieniają najslawniejsze naukowe prace Rudolfa Henrichowicza (podręczniki „Język migowy głuchoniemych” i „Zaburzenia mowy i ich eliminacja”).

Wyniki i ich dyskusja. Jego biografia naukowa jest związana z Ukrainą, gdzie on mieszkał 60 ze swoich 83 lat. Rudolf Krajewski urodził się 12 kwietnia 1897 roku w Warszawie. Z narodowości – Polak. Jego ojciec, potomek szlachty polskiej, Henryk Krajewski był inżynierem komunikacji dróg kolejowych. Matka, Antonina, była mieszczką i zajmowała się gospodarstwem domowym. Rodzina Krajewskich miała dwóch synów – starszego Rudolfa ta młodszego Henryka (Київський міський державний архів. F.R.346.: 42).

Na początku roku 1906 rodzina Krajewskich przejeżdża z Warszawy do wsi Arteuszka (Syberia, niedaleko od miasta Czyta). Ojciec pracował na budownictwie magistrali amurskiej. Wieczorami, które na Syberii następują bardzo prędko, bracia zajmowali się z miejscowym nauczycielem matematyki, który był również filologiem, znał się na literaturze zachodnioeuropejskiej i wykładał im pismo i geometrie. Ojciec uczył synów łaciny i języka greckiego oraz astronomii, matka przyuczała do pracy – polecała różne zadania z gospodarstwa domowego. Lecz w styczniu 1909 roku ona ciężko zachorowała (chroniczna niewydolność nerkowa). Żeby ją prooperować trzeba było wrócić do Krakowa. Tam mieszkała siostra matki Wanda. Rudolf odjechał z matką, a brat z ojcem zostali się na Syberii (Краевский P. Г., 1977: 110).

W Krakowie matka była przyjęta do szpitalu. R.H. Krajewskiemu było pozwolono odwiedzić jej tylko kilkakrotnie, później odwiedziny były zabronione. On był przyjęty do 3 klasy Krakowskiego gimnazjum klasycznego. W styczniu 1910 roku matka zmarła. Małżonek siostry, wuj Wacław, przez kilka miesięcy po śmierci matki odwiózł Rudolfa Krajewskiego na nauczanie do klasycznego gimnazjum-pensjonatu „Ojców Świętych” jezuitów w miasteczku Bakowice koło miasta Chyrów (były obszar Imperium Austro-Węgierskiego, teraz to jest obwód Lwowski w Ukrainie). Nauczanie w pensjonacie Bakowickim było dla niego lekkim, ponieważ on uspadkował od ojca gen «poznawalny» i odczuwał stałą potrzebę wzbogacenia siebie wiedzą z różnych dziedzin nauki. Oprócz nauki Rudolf Krajewski interesował się sprawą szweską ta szwacką, również jemu podobało się zajmować intrologatorstwem książek. Oprócz tego on robił na zamówienia tak zwane buvarde – teki albo zeszyty z bibuła dla osuszenia atramentu.

Nauczycieli-wychowawcy pensjonatu Bakowickiego odznaczeni się wysokim mistrzostwem pedagogicznym ponieważ nie było «osobno» nauczycieli i «osobno» wychowawców. Oni jednocześnie wykonywali taką działalność, dlatego znali dobrze swoich uczniów. Wszyscy bez wyłączenia pedagogzy byli wysokoerudowani, lubili dzieci, swój zawód i naprawdę znali swoją sprawę. Ich wyróżniała od innych wszechstronność wiedzy. Odczuwało się, że oni wiele pracują nad sobą. Kierownik zakładu, ojciec Benedykt, świetnie znał, jakim musi być pedagog-wychowawca, ta którymi jakościami on ma być obdarowany, będąc przy tym odkrytym ateistą, – tak pisał w swoich wspomnieniach R.H. Krajewski. Ten okres nauczania bardzo wpłynął na formowanie u Rudolfa Krajewskiego wysokiej taktowności pedagogicznej, rezerwy i tolerancji, które on później będzie wyjawiać na stanowisku wykładowcy Kijowskiego narodowego instytutu pedagogicznego imienia O.M. Gorkiego (Краевский P. Г., 1977: 15).

25 lipca 1914 roku Niemcy ogłosili wojnę Rosji. Petersburg był przejmowany na Petrograd. Po nauczaniu w pensjonacie Bakowickim, w lipcu 1914 roku, na prośbę ojca R. H. Krajewski przejechał do Petrogradu. Tam w końcu roku pomyślnie zdał jako ekstern egzaminy wstępne do Petrogradzkiego gimnazjum polskiego i wstąpił do instytutu psychoneurologicznego na wydział medyczny. Razem ze swoją rodziną mieszkał w wynajmowanym mieszkaniu (z ojcem, «nową matką» Bronisławą, «nową siostrą» Jadwigą i bratem Henrykiem). Lecz latem 1916 roku ojciec z powodu pogorszenia stanu zdrowia z całą rodziną powrócił się do Warszawy, a Rudolf Krajewski został nauczać się w gimnazjum, który później ukończył w tym że roku (Краевский Р.Г., 1977: 110).

Po odjeździe rodziny mu trzeba było znaleźć nowe mieszkanie. On przejechał do restauratora ta mistrza po drzewu – Łuki Kuzmicza. Później Łuka Kuzmicz rozpoczął nauczać R. H. Krajewskiego języka rosyjskiego. Żeby wyżyć w lata studenckie, młody naukowiec często pracował na rozładowaniu wagonów z węglem na kolei i periodycznie otrzymywał od W.M. Bechtieriewa, dziekana wydziału medycznego, zamówienia odmalowania schematów z anatomii topograficznej systemu nerwowego. Taka «praca» faktycznie zrobiła się bazą działalności twórczej naukowcy, przecież w więcej dojrzałych latach do wszystkich talentów R. H. Krajewskiego może być dodany talent artysty malarza.

Rok 1916 był osobiście naprężony: odbywała się rewolucja. W końcu roku R. H. Krajewski otrzymał naznaczenie do szpitalu polnego asystentem chirurga. W roku 1917 jako ekstern skończył Petrogradzką szkołę felczerską, zdobywając specjalizację felczera. Na początku października tego że roku Rudolf Krajewski powrócił się do Petrogradu, a w środku tego że miesiąca dobrowolnie poszedł pracować jako felczer wojskowy do Czerwonej gwardii, a z 1918 roku – automatycznie Czerwonej armii. Z początku był szeregowcem, a później awansował na zwierzchnika sanitarnej jednostki oddziału (Київський міський державний архів. F.R.-346.: 49).

W pierwszych dniach stycznia 1918 roku R.H. Krajewski, będąc u krewnych w Petrogradzie, zapoznał się ze swoją przyszłą małżonką Heleną Brzozowską. Później oni zaplanowali wesele. Chociaż Rudolf Krajewski był bolszewikiem i ateistą, on zgodził się na ślub kościelny, i już za kilka miesięcy on ożenił się z Heleną. Na początku 1919 roku żona zaszła w ciąży, a w końcu lata, kiedy były okupowane Tambów i Kozłowski (teraz Miczurin) «rajdem Mamontowa», R.H. Krajewskiemu przypadło się jechać na linię działań bojowych na Kubani. Stąd pociągiem sanitarnym za nakazem kierownika Rudolf Krajewski był zmuszony jechać do Tambowa, gdzie on musiał być i lekarzem, i aptekarzem, i bratem miłosierdzia. Jednak w drodze, we wrześniu 1919 roku, między Woronieżem i Tambowem, w ich pociąg trafił pocisk artyleryjski. O zwycięstwie Czerwonej armii R.H. Krajewski dowiedział się, kiedy oprzytomniał w wagonowym szpitalu mobilnym z odkrytym urazem czaszki. (Helena była na ósmym miesiące ciąży, kiedy odprowadzała męża w drogę. R.H. Krajewski wtedy jeszcze nie wiedział, że widział żonę ostatni raz) (Краевский Р. Г, 1977: 21).

W Petrogradzie go zdjeli z pociągu na noszach (R.H. Krajewski miał urażony kręgosłup), pomieścili do neurologicznego wydziału Petrogradzkiego szpitalu, zrobili «czolnek» z gipsu na cały kręgosłup. Za miesiąc gips zdjeli. Powoli Rudolf Krajewski nauczał się leżeć na boku, później siedzieć z podporą, później bez niej i na trzeci miesiąc zaczął chodzić o kulach. Właśnie w szpitalu z wielkim spóźnieniem R. H. Krajewskiemu przynieśli list od Łuki Kuzmicza, który informował, że żona Helena zmarła razem z synem w czasie porodu i była pochowana w Petrogradzie (Краевский Р.Г., 1977: 24).

Kiedy Rudolf Krajewski odużał, on był przyznaczony kierownikiem sanitarnej jednostki Niewskiego pułku zapasowego, gdzie odbywał służbę do wiosny 1920 roku. W końcu kwietnia tego roku pułk miał być przedyslokowany na Ukrainę do Kijowa. Wtedy on nie miał pojęcia, że jego następne pół wieku przeminie w Kijowie (Дефектологічний словник, 2011: 284).

Na początku 1921 roku w stolicy on zapoznał się z dziewczyną Zosią, pielęgniarką i akuszerką z zawodu. Zosia pracowała w prywatnej klinice gastrologicznej lekarza Benderskiego. R.H. Krajewski pełnił służbę w sanitarnej jednostce wojska Wserosyjskiej komisji nadzwyczajnej. On porozmawiał z lekarzem głównym, żeby zarachować Zosię pielęgniarką do swojej jednostki. Już w kwietniu 1921 roku jego prośba była przyjęta. 7 maja 1921 roku Rudolf Krajewski i Zosia ożenił się, a już po 5 miesiącach żona zaszła w ciąży. Ona dobrze wiedziała o historię z Heleną. Urodziła Zosia w Kijowskim naukowo-doświadczalnym instytucie klinicznej medycyny. Poród przechodził ciężko. Synek, który był dość duży, udusił się. Uratować dziecko nie udało się, ale żona została żywa (Краевский Р.Г., 1977: 36).

W 1923 roku R.H. Krajewski był demobilizowany ze składu Armii czerwonej za stanem zdrowia (on miał stenokardię). W Armii czerwonej odbywał służbę z 1917 roku. Po demobilizacji kilka miesięcy był bezrobotnym, ale później zadomowił się starszym lekarskim pomocnikiem w Cyryliwski szpital psychiatryczny (teraz szpital psychiatryczny imienia I. Pawłowa), gdzie pracował z 1924 do 1932 roku na stanowisku felczera. Na początku w «ostrym» wydziale dla dorosłych, później – w wydziale dziecięcym. W 1924 roku wstąpił do Związku pracowników szkoły wyższej. 16 grudnia 1924 roku, będąc w ciąży po raz drugi, żona Zosia urodziła mu córeczkę Serafimę (Київський міський державний архів. F.R.-346.: 43).

W 1928 roku R.H. Krajewski podał dokumenty w medyczny instytut, ale nie wytrzymał na na egzaminie z chemii. Wychodząc z auditoriumu, za plecami Rudolf Krajewski usłyszał rekomendację jednego z wykładowców: «niech pan nie marnuje czas, a podaje dokumenty na defektologiczny wydział!». Powróciwszy do domu, R.H. Krajewski powiedział o tym pomyśle żonie, na co ona odpowiedziała: «ja nie barzo dobrze rozumiem co to za fach, jednak w tym, że defektologia jest związaną z psychoneurologię, ja jestem pewna! Dlatego warto podawać dokumenty». (Краевский Р.Г., 1977: 60).

Od 1 września 1929 po czerwiec 1932 roku, nie przestając pracować w Szpitalu psychiatrycznym imienia I. P. Pawłowa, R. H. Krajewski zdobywał naukę pedagogiczną w Kijowskim instytucie wychowania socjalnego

przy Wyższym instytucie edukacji narodowej na wydziale defektologicznym (później instytucja została przejmowana na Kijowski państwowy pedagogiczny instytut imienia O. M. Gorkiego), otrzymawszy przy zakończeniu fachu pedagoga-defektologa. Żeby nie przepuszczać lekcję, pracował po nocach. Jeszcze będąc studentem wydziału defektologicznego, zaczynając od 1931 roku, R.H. Krajewski pracował nauczycielem kultury fizycznej w Kijowskiej szkole dla ślepych, a przez rok, w 1932 roku, przeszedł do Kijowskiej szkoły dla głuchoniemych najpierw na stanowisko wychowawcy, a później kierownika słuchomownego gabinetu, gdzie pracował do 1941 roku, jednocześnie łącząc tę pracę z robotą w wojskowo-leczniczej komisji ekspedycyjnej (Київський міський державний архів. F.R.-346.: 42).

Od 1933 do 1937 roku R. H. Krajewski pracował laborantem diagnostyki funkcjonalnej przy Kijowskim wojskowo-leczniczym laboratorium. A później zorganizował kółko «Ustnego mówienia», którym kierował razem z N. A. Alter (Краевский П.Г., 1977: 64).

Od 1937 do 1941 roku pracował konsultantem-logopeda w Kijowskim naukowo-metodycznym gabinecie szkół specjalnych Narodowego komisariatu edukacji URSS [4]. W 1940 roku ukończył 6-miesięczne szkolenie podwyższenia kwalifikacji lekarzy na katedrze chorób ucha, gardła i nosa przy Kijowskim instytucie udoskonalenia lekarzy (Київський міський державний архів. F.R.-346.: 42).

Jednak wiadomość, że rozpoczęła się ofensywa Niemców na Związek Radziecki, przymusił całą rodzinę Krajewskich w lipcu 1941 roku z Kijowa ewakuować się do Rostowa-na-Donie razem ze wszystkimi dziećmi szkoły-internatu dla głuchoniemych. Już w Rostowie szkołę kijowską dla głuchoniemych połączyli ze Staro-Czerkaską szkołą dla głuchych, a Rudolfa Krajewskiego przyznaczyli kierownikiem działu szkoleniowego od razu dwóch szkół. Poprowadziwszy kilka narad roboczych, on zrozumiał, że bardzo ciężko pracować w drużynie. On postanowił, że jego praca będzie bardziej pożyteczna dla kraju, jeżeli by on pracował w szpitalu ewakuacyjnym. (Краевский П.Г., 1977: 110).

W październiku 1941 roku R.H. Krajewski angażował się do «sortowalnego» ewakoszpitalu Czkałowskiego obwodowego oddziału ochrony zdrowia kierownikiem sanitarnego wydziału, później on zrobił się kierownikiem wydziału statystyki medycznej administracji ewakoszpitalu i konsultantem w kwestii zakłóceń słuchu i mowy w ewakoszpitalach specjalnych i poliklinice garnizonowej (Некролог, 1980: 94).

Kiedy do Rostowa przyjechała jego córka, cała rodzina przejechała do Czkałowa (Orenburga), żeby Serafima miała możliwość odwiedzać zajęcia w szkole. Ona była przyjęta do 10 klasy, a R.H. Krajewski był desygnowany do rozdzielczego ewakoszpitalu. Dotąd stale przewozili szczególnie obłożnie chorych. W tym szpitalu Rudolf Krajewski nie pracował długo. Dowiedział się, że w Czkałowie istnieje szpital specjalny na bazie ORL-kliniki Charkowskiego instytutu medycznego. Oni właśnie potrzebowali lekarza-logopeda, pożądanie ze specjalizacją surdologiczną. To był profil R.H. Krajewskiego. Dlatego 22 kwietnia 1942 roku on został przyjęty do ORL-kliniki 1-go Charkowskiego medynstytutu w jakości lekarza-logopedy. On był odpowiedzialny za dwie sali rannych i kontuzjowanych z zakłóceniami słuchu i mowy (Краевский П. Г., 1977: 68).

Oprócz tego, że R.H. Krajewski był logopedem, on wspólnie z lekarzem Oratowskim, który był rodem z Kijowa, robił plastyczne operacje chorym na miękkich tkankach nosu. Rudolf Krajewski mu najpierw asystował, później oni zastępowali sobie. Później R.H. Krajewski zaczął sam robić podobne operacje. Pod czas wojny on „zrobił” sześć nosów (Краевский П. Г., 1977: 70). Row nolegle z zasadniczą robotą on dwa razy w tygodniu pracował otolaryngologiem w poliklinice garnizonowej. Również on kontynuował zajmować stanowisko kierownika wydziału statystyki medycznej w administracji ewakoszpitali Czkałowskiego obwodowego działu zdrowia (Київський міський державний архів. F.R.-346.: 42). Żeby wyżyć w czasie wojny, on miał jeszcze prywatną praktykę, zabezpieczając takim czynem przynajmniej wyżywieniem swoją rodzinę.

6 listopada 1943 roku Kijów był zwolniony od okupacji. Ranieni pacjenci znali o tym i chcieli powrócić do rodzimego miasta jak najprędzej. Jeden z pacjentów R. H. Krajewskiego był z Kijowa i w marcu 1944 roku miał powrócić do stolicy. Rudolf Krajewski pomyślał, że w jakości «towarzyszącej» mu może być wysłana razem jego córka Serafima. Kierownik szpitalu zgodził się. Przed wyjazdem córki R. H. Krajewski napisał list do dyrektora Kijowskiego medycznego instytutu z prośbą przyjąć studentkę Krajewską Serafimę na 3 rok studiów za miejscem jej mieszkania. Nie zapomniał i o sobie. Przekazał list przewodniczącemu UTOSu Kijowa. Już po dwóch tygodniach od odjazdu córki do stolicy on otrzymał «wezwanie», które było adresowane kierownikowi administracji ewakoszpitali miasta Czkałowa. R. H. Krajewskiego oczekiwali w pracy w Kijowie (Краевский П. Г., 1977: 110).

W stolicy, w 1944 roku, mu zaproponowali stanowisko etatowego inspektora-metodysty oddziału szkół specjalnych dla dzieci z zaburzeniami słuchu i mowy Ministerstwa edukacji URSS, a także logopedyczne gabinety poliklinik dla dzieci i szkoły dla dzieci z ciężkimi zaburzeniami mówienia, i jeszcze połowę stawki starszego naukowego współpracownika Instytutu defektologii (Некролог, 1980: 94).

Przy całym swoim kochaniu ta wierności fachowi defektologa R.H. Krajewski marzył wyklądać na defektologicznym wydziale Kijowskiego pedagogicznego instytutu. On aktywnie przekonywał kierownika administracji szkół ministerstwa edukacji, że od niego będzie znacznie więcej pożyteczności w pytaniach nauczania i wychowania dzieci z psycho-fizycznymi zaburzeniami, kiedy on będzie przygotowywał kwalifikowanych fachowców-defektologów. Jego marzenie spełniło się. Z września 1945 roku R.H. Krajewski rozpoczął pracować za pogodzeniem jako wykładowca pedagogiki specjalnej ta logopedii w KPPI imienia O. M. Gorkiego. W pierwszych latach po wojnie zawodowo mu przychodziło się często podróżować po Ukrainie, zajmując się odbudową szkół specjalnych. On używał wielkich wysiłków dla rozbudowy państwowego systemu opieki dzieci z potrzebami wyjątkowymi, dla stworzenia specjalnych instytucji dla nich (К 80-ти летию со дня рождения, 1977: 93).

W 1951 roku R. H. Krajewski ukończył Kijowski wieczorowy uniwersytet marksizmu-leninizmu, w 1952 roku wstąpił do doktorantury i zdał minimum kandydacki. Z 1 listopada 1954 roku był przesunięty na stawkę wykładowcy pedagogiki specjalnej i logopedii w KPPI imienia O.M. Gorkiego, a w 1955 roku był obrany na stanowisko starszego wykładowcy (Київський міський державний архів. F.R.-346.: 42). R. H. Krajewski aktywnie zajmował się opracowaniem planów szkoleniowych i programów ze specjalnych przedmiotów dla szkolenia defektologów w latach powojennych, a również badał problemy rozwoju odbioru słuchowego u dzieci głuchych, był pierwszym, który czytał kurs logopedii studentom w Kijowie (К 80-ти летию со дня рождения, 1977: 93).

28 lutego 1957 roku w Moskwie zdał dokrorat, który napisał po «Metodyce słuchowej pracy w szkole głuchoniemych dzieci», a 4 maja 1957 roku decyzja naukowej rady Instytutu defektologii APN RSFSR R.H. Krajewskiemu był przyznany naukowy stopień doktora pedagogicznych nauk (Київський міський державний архів. F.R.-346.: 42).

Po obronie dysertacji R.H. Krajewski do 1959 roku pracował na wydziale defektologicznym. Tak złożyli się okoliczności, że w związku ze stanem zdrowia on był zmuszony pójść na emeryturę (miał chroniczną sercowo-naczyniową niewydolność). Ale przebywając na emeryturze aktywnie zajmował się nauką i twórczą działalnością, był zapraszany do pracy w KPPI imienia O. M. Gorkiego dla wykładania i prowadzenia szkolenia podwyższenia kwalifikacji na warunkach opłaty pogodzinnej. Aktywnie interesował się problemami logopedii i surdopedagogiki, kontynuował pisać naukowe artykuły i przejawiał siebie jako plastyk dzięki własnej upartej pracy i wytrwałej chęci twórczości oraz fachowemu wsparciu swego zięcia Fedora Kowalowa.

26 stycznia 1980 roku na 83 roku życia R.H. Krajewski zmarł (Некролог, 1980: 94). Pogrzebiony w Lugansku na Ukrainie.

«Za wzorową pracę w oddziale szkół specjalnych» nagrodzony odznaką «Wzorzec edukacji ludowej» (Dekret Ministerstwa edukacji URSR od 04.11.1947 roku N 2250). Najwięcej znane prace naukowcy – książki «Zaburzenia mowy i ich usunięcie», «Mowa gestów głuchych», broszury «Rodzicom głuchoniemego i ogłuchłego dziecka», «W pomoc inwalidom wojny ojczyznianej z zaburzeniami słuchu i mowy» ta inne.

Podsumowanie. Ten artykuł zawiera retrospektywną analizę jak Rudolf Krajewski zostaje naukowcem. Oraz artykuł określa główne kierunki naukowo-organizacyjnej działalności ta jego życia obywatelskiego. Autor artykułu opisuje period wciąż jakiego Rudolf Krajewski pracował na wydziale pedagogicznego instytutu imienia O. M. Gorkiego w Kijowie. Także została po raz pierwszy nadrukowana informacja o życiu i twórczości naukowcy, która wcześniej była nie znana, i nazwano najważniejsze publikacje naukowe Rudolfa Krajewskiego.

Literatura:

1. Дефектологічний словник: навчальний посібник / за ред. В. І. Бондаря, В. М. Синьова. Київ : МП Леся, 2011. 528 с. [język ukraiński].
2. Київський міський державний архів Ф.Р-346. Оп. 5. Книга 206. 49 арк. [język ukraiński].
3. Некролог Дефектология. Научно-методический журнал Академии педагогических наук СССР / Рудольф Генрихович Краевский. Москва : Педагогика, 1980. № 5. С.94. [w języku rosyjskim].
4. К 80-ти летию со дня рождения. Краевский Р. Г. *Дефектология*. Научно-методический журнал Академии педагогических наук СССР / Р. Г. Краевский. Москва : Педагогика, 1977. № 4. С. 93 [w języku rosyjskim].
5. Краевский Р. Г. Мой жизненный путь. Рукопись [z archiwum osobistego Rudolfa Krajewskiego] Voroshylovhrad. 1977. 110 S. [w języku rosyjskim]

References:

1. Defektolohichnyi slovnyk: navchalnyi posibnyk (2012) [Defectology dictionary: study guide] Za red. V. I. Bondaria, V. M. Synova. Kyiv : MP Lesia. 528 pp. [in Ukrainian].
2. Kyivskiy miskiy Derzhavnyi arkhiv [Kyiv City State Archives] F.R-346. Op. 5. Knyha 206. 49 pp. [in Ukrainian].
3. Nekroloh (1980) [Obituary] *Defektolohyia. Nauchno-metodycheskyi zhurnal Akademyy pedahohycheskykh nauk USSR: Rudolf Henrykhovych Kraevskiy*. Moscow : Pedahohyka. № 5. P. 94. [in Russian]
4. К 80-ty letyiu so dnia rozhdenyia. Kraevskiy R. H. (1977) [For the 80th anniversary since the day of birth. Kraevsky R. G.] *Defektolohyia. Nauchno-metodycheskyi zhurnal Akademyy pedahohycheskykh nauk USSR. R. H. Kraevskiy*. Moscow : Pedahohyka, № 4. P. 93. [in Russian]
5. Kraevskiy R. H. (1977) *Moi zhyznennyi put. Rukopys* [Rudolph Genrykhovych Kraevsky. My life path. Manuscript] [z osobystoho arkhivu Rudolfa Kraievskoho]. Voroshylovhrad. 110 pp. [in Russian]